

Siulersuisuunerit nalunaarutaat

Nakkutilliisoqarfik 11. April 2019

Taseralik

Sisimiut

Jess G. Berthelsen
jess@sik.gl

Ilaasortarisinnaasat

Maannakkut suliffeqarfiit nalunaarsorsinnaasagut tamaasa nalunaarsorpagut, minitaqarsimasinnaagattalu Immikkoortortaqaqarfinnut illoqarfinni suliffeqarfiit pineqartut nassiunnikuuvagut qulakkeerniarlugu ilumut tamaasa nalunaarsorsimallugit, minitaqarsimaguttalu imaluunniit suliffeqarfik allassimasoq atorunnaarsimappat nalunaarfigeqqulluta immikkoortortaqaqarfiit qinnuiginikuuagut.

Taamaattoq suliffeqarfiit pissarsiarisinnaasagut aallaavigalugit sulisut amerlassusii nalunaarsorpagut, tassa ukiumut agguaqatigiissitsineq aallaavigalugu. Ataani takusinnaavasi ilaasortat amerlassusii ilaasortarisinnaatsinnut sanilliullugit procentinngorlugit Immikkoortortaqaqarfinni qanoq amerlatiginersut.

Ilaasorisinnaasat procentinngorlugu		
1 Ikerasak	40	92%
2 Kangaamiut	61	92%
3 Saqqaq	32	80%
4 Qaanaaq	110	77%
5 Qeqertarsuaq	128	75%
6 Ilulissat	578	75%
7 Aasiaat	306	72%
8 Qeqertarsuatsiaat	42	70%
9 Upernavik	349	70%
10 Uummannaq	357	68%
11 Kangaatsiaq	162	66%
12 Ittoqqortoormiit	30	64%
13 Maniitsoq	360	60%
14 Sisimiut	508	59%
15 Narsaq	129	53%
16 Alluitsup Paa	35	51%
17 Qaqortoq	243	51%
18 Qasigiannugit	151	50%
19 Paamiut	139	47%
20 Tasiilaq	216	45%
21 Nuuk	884	45%
22 Nanortalik	100	28%
23 Kangerlussuaq	60	315%
24 Narsarsuaq	30	722%

Nanortalik eqqarsaatigalugu ingerlaannarluta takusinnaavarput qanoq iliortoqartariaqartoq, tassa ilaasortarisinnaasatta taamaallaat 28 procentii ilaasortarigatsigit.

Taamaattumik siunissami sulinissatsinnut sakkussatsialassuvoq, suliffeqarfiillu nalunaarsornerinut tunngatillugu Immikkoortortaqarfinnut kaammattuutigissavarput suli SIK-mut kingumut nalunaaruteqarsimangitsunut uterfigeqqulluta.

Kiisalu manna iluatsillugu nalunaarutigissavarput Immikkoortortaqarfiit 35-it ataallugit ilaasortallit 3-t allaffigineqarmata ukioq 2019 taama inissisimaannassappata ukioq 2020-imi Immikkoortortaqarfittut inissisimajunnaarlutik klubbitut inissinneqassasut. Tassalu Saqqaq, Ittoqqortoormiit, kiisalu Narsarsuaq.

Suliffissarsiortut

Ukioq 2017-imi suliffissarsiortut qaammatikkaartumik.

2017	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	Agguaqati-giissillugit
Aasiaat	223	207	226	199	111	104	102	76	37	62	64	113	127
Ittoqqortoormiut	39	30	26	29	23	26	27	25	17	22	19	22	25
Ilulissat	317	281	257	179	161	103	50	40	43	79	90	125	144
Kangaatsiaq	75	70	74	43	25	21	20	29	50	54	41	69	48
Maniitsoq	277	176	173	235	208	126	136	174	161	150	186	194	183
Nanortalik	137	117	124	112	125	108	111	110	110	124	137	129	120
Narsaq	154	133	146	142	138	97	104	108	79	85	107	112	117
Nuuk	635	596	592	550	601	529	494	474	423	451	442	445	519
Paamiut	207	171	184	164	145	115	118	92	126	131	149	131	144
Qaanaaq	79	52	63	38	35	51	37	36	34	39	60	38	47
Qaqortoq	209	187	180	193	196	178	171	162	143	173	171	158	177
Qasigiannugit	57	53	136	118	116	89	82	33	33	40	39	77	73
Qeqertarsuaq	80	75	74	65	74	46	35	22	16	22	31	27	47
Sisimiut	268	178	247	189	171	153	118	116	142	195	202	215	183
Tasiilaq	267	252	243	242	244	232	226	215	185	186	214	22	211
Upernavik	47	46	28	30	23	24	13	20	17	25	33	17	27
Uummannaq	110	60	41	17	83	57	10	22	20	53	78	84	53

Ukioq 2018-imi suliffissarsiortut qaammatikkaartumik.

2018													Agguaqati-
	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	giissillugit
Aasiaat	200	170	217	193	142	123	82	63	79	87	88	148	133
Ittoqqortoormiut	25	25	26	21	24	20	19	19	9	16	20	14	20
Ilulissat	275	246	208	183	98	84	24	8	6	53	117	121	119
Kangaatsiaq	84	73	69	62	63	17	22	54	29	44	60	55	53
Maniitsoq	217	157	181	126	171	149	145	147	148	149	136	133	155
Nanortalik	162	150	141	162	155	106	114	112	75	86	91	79	119
Narsaq	142	136	143	135	113	101	99	99	69	81	135	123	115
Nuuk	506	449	465	460	445	413	374	322	322	357	372	354	403
Paamiut	143	154	92	99	103	103	95	81	78	104	77	109	103
Qaanaaq	46	19	23	39	47	35	27	20	25	40	42	45	34
Qaqortoq	182	154	152	157	159	122	125	130	118	134	147	146	144
Qasigiannugit	51	44	51	39	48	48	20	19	32	43	34	76	42
Qeqertarsuaq	55	48	46	42	35	17	14	2	11	20	31	12	28
Sisimiut	242	163	180	179	163	153	115	118	102	103	122	164	150
Tasiilaq	251	232	245	232	214	211	198	168	149	157	181	192	203
Upernavik	32	32	22	23	23	19	10	7	8	21	22	11	19
Uummannaq	100	73	35	26	39	35	8	18	12	26	37	31	37

Qulaani takusinnaavasi ukioq 2017-imi aammalu 2018-imi suliffissarsiortut qaammatikkaartumik aammalu agguaqatigiissillugu ukiumut qanoq inissisimasimanersut.

Kiisalu suliffissarsiortut Immikkoortortaqarfinni ilaasortanut sanilliunneqarneri ataani kisitsisini aamma takuneqarsinnaallutik.

Suliffissarsiortut ilaasortanut sanilliunneqarneri						
	Ilaasortat		Amer- leriaat	Suliffissarsiortut		Ikile- riaat
	2017	2018		2017	2018	
Aasiaat	262	306	43	127	133	6
Ittoqqortoormiut	30	30	-0	25	20	-5
Ilulissat	563	578	14	144	119	-25
Kangaatsiaq	152	162	10	48	53	5
maniitsoq	351	359	9	183	155	-28
Nanortalik	104	100	-4	120	119	-1
narsaq	133	129	-4	117	115	-2
Nuuk	820	883	63	519	403	-116
Paamiut	134	139	5	144	103	-41
Qaanaaq	100	105	6	47	34	-13
Qaqortoq	251	243	-8	177	144	-33
Qasigiannugit	145	152	7	73	42	-31
Qeqertarsuaq	132	128	-3	47	28	-19
Sisimiut	508	510	2	183	150	-33
Tasiilaq	197	216	19	211	203	-8
Upernavik	330	349	19	27	19	-8
Uummannaq	355	358	3	53	37	-16

Kisitsisit qimerloorneranni takuneqarsinnaavoq 2017-imiik 2018-imut sanilliullugu suliffissarsiortut saaffiginnittut 2018-imi qujanartumik suli ikiliartortut.

Ukioq 2017-imi nunarput tamakkerlugu qaammammuit inuit agguaqatigiissillugu 187-it suliffissarsiorlutik nalunaartarsimapput, 2018-imi qaammammuit agguaqatigiissillugu taamaallaat 156-it suliffissarsiorlutik nalunaartarsimasut. Kisianni takuneqarsinnaavoq 2018-imi Ilulissani aggustimi suliffissarsiorlutik nalunaarsimasut taamaallaat arfineq pingasuusimasut, kiisalu septemberimi suli ikinnerullutik arfiniliinnaasimallutik.

Aamma takuneqarsinnaavoq Qeqertarsuarmi aggustimi marluinnaat suliffissarsiorlutik nalunaarsimasut illuatungaatigut Tasiilami aggustimi suliffissarsiorlutik 168-it nalunaarsimapput kiisalu septemberimi 149-t suliffissarsiorlutik nalunaarsimallutik.

Taakkulu kisitsisit qanoq oqaluttuarpat? Tasiilaq immikkuullarissumik qanoq iliuseqarfigineqartariaqarpoq, tassami suliffisasaaleqineq annertoqaaq allaat 25 procent tikillugu piffissap ilaani suliffissaaleqisoqartarluni. Taamalu ingerlaannartoqarsinnaangilaq, tassami suliffissaaleqinerup sorpassuit iluaqutaangitsut pilersittarpai.

Illuatungaatigut sumiiffiit ilaanni sulisussaaleqisoqartartoq kisitsisit takutippaat. Taamaattumik ulluinnarni nunarput ataatsimut tamaat isigalugu pilersaarusiortarneq ingerlanneqartariaqarpoq. Assersuutigalugu anstaltissarsuaq Nuummi sananeqartoq, sooq Tasiilamut inissinniarneqarsimanngila? taamaalillunimi Tasiilami suliffissaaleqineq annertuumik ikilisaaffigineqarsimasinnaagaluarpoq.

Aamma suliffissarsiorlutik nalunaartut qammammiik qaammammuit nikerarput, tamannalu sumik tunngaveqarnerisooq paasissallugu soqutiginarpoq. Sumiiffinni ataasiakkaani ingerlaannaq takuneqarsinnaavoq sooq taama nikerartiginersooq. Ilaatigut Royal Greenlandeqarfinni sulisunik angerlartitsisoqaraangat ingerlaannaq kisitsisit nikittarput, kisianni taanna kisimi peqqutaasinnaangilaq, allanimi kisitsisit aamma nikeraqaat. Tamaattumik kisitsisit qaammammiik qaammaammuit aalaakkaaningortinneqarsinnaagaluarpata tamatsinnut iluaqutaassaaq, kommuunip karsianut, Landskarsimut, kiisalu SIK-mut, minnerunngitsumillu ilaqtariinnut imminut pilersortunut.

Immikkoortortaqarfinni unamminartuutit

Immikkoortortaqarfiit tikinneqartut nalilersorneranni unamminartutut isigineqartut annermik tassaapput:

- * Siulersuisut suleqatigiinniarnerat,
- * Ilaasortassarsiorniarnermi sakkussaaleqisarneq,
- * Sinniisunik pilersitsiniartarneq, taakkulu paarlakaannerujussuat.

Immikkoortorta qarfiit ilaanni Siulersuisut ataatsimoorniarnertik ajornakusoortittar-massuk suleqatigiinniarnermikkut kipiluttunartorsiortarnerartarput, naak nunaqqati-giikkaluarlutik siulersuisut ataatsimiinnialeraangata ilaatigut tamakkersinnaasaratik, ilaatigullu imminnut utaaqqisaqattaanneq paatsooqatigiinnerillu pissutaasarlutik, ilaa-tigullu aamma Siulersuisut paarlakaannerat pissutaaqataalluni.

Siulersuisut assut nikerarput, ukiorlu kingulleq Immikkoortorta qarfiit 14-t qinersiner-talimmik ataatsimeersuarsimallutik. Taakkunannga siulittaasut nutaat 7-it iserput. Kiisalu aamma ukioq 2019-imi ataatsimeersuartussat 9-pput. Tassanilu aamma qular-nanngilaq arlaatigut Siulersuisuni nikittoqassaaq.

Immikkoortorta qarfiilli siulersuisutigit tamarmik ajornartorsiuteqanngillat, qujanar-tumik ilaqarput suleqatigiilluartunik, siulersuisut iluminni akisussaaffinnik aaqqissuus-silluarsimasunik, sulilu suleqatigiinnermik pitsaanerusumik ujartuisunik.

Ilaasortassarsiorsinnaanermut sakkussaalatsisarneq tikissimasatta tamangajammik ajornartorsiutigisarpaat, Immikkoortorta qarfiilli ilaqarput ilaasortassarsiornermut pik-korissartarnikkuusunik sulilu Siulersuisuni issiasunik, taakku ilikkarsimasatik atorluar-nerusariaqarpaat, ilaatigut suliffeqarfinnut pulaarnissamut pilersaarusiornikkut aki-sussaaffinnillu avitseqatigiinnikkut, kiisalu aamma ilaatigut sulisut sinniisaannik atorluaanikkut.

Immikkoortorta qarfinni aamma ajornartorsiutaavoq, ilaatigut sulisut sinniisaattut inissinnissamut piumasoqartannginnera pissutaasarluni, aammalu sulisut sinniisaat ataannartinniarnissaat aqukkuminaatsillugu, tassa sinniisut sumiiffinni tamani paar-lakaatiinnavikkamik.

Sulisut sinniisaannut attaveqarneq ullumikkornit eqaannerullunilu pitsaanerusaria-qarpoq, tassami sinniisut sumiiffinni tamani paarlakaattorujussuupput, tamannalu nalilersueqatigiissutigisariaqarparput.

Aamma suliffeqarfiit sinniisoqanngittut sinniisulersortariaqarpavut, tassami suliffeqarfiit sinniisoqanngittut toqqaannartumik malinnaaffigisinnaanngilagut, taakkunani lu pissutsit qanoq inneri taamaattumik aamma naluagut. Minnerunngittumik aamma suliffeqarfinni sinniisoqanngittuni ilaasortarisinnaasagut suleqatigiilluta amerlisarsinnaaniassagatsigit, ilaatigut suliffigissaaneq tunngavigalugu suliffeqarfinnut attaveqarluarleriartornikkut, aammalu soorunami sulisut sinniisaannut attaveqarnikkut, allarpassuartigullu suleqatigiissinnaavugut.

SIK-p Inuusuttai

SIK-p inuusuttaasa ukioq manna ataatsimeersuartussaananerannut atatillugu malittarissat nutaatut siunnersuutigineqartussat, kiisalu siulersuisut suleriaasissaat februarimi siulersuisut ataatsimiimmata saqqummiunneqartut pikkorissassutigivaat.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu attaveqaatit sulisut sinniisaattut pisinnaatitaaffeqanngillat, tassa sulitillutik SIK-p Inuusuttaanni suliaqarnissaat killeqarpoq ilaatigullu allaat ajornavittarluni. Taamaattumik tassuunakkut sumiiffinni suliniarneq kipiluttunartinneqarpoq. Taamaattumik SIK-p Inuusuttaasa Immikkoortortaqaarfinnik suleqateqarnerat pitsanngoriartoraluartoq, aammali suli pitsaanerulersinniarneqartariaqarpoq, tassuunakkut aamma inuusuttunik ilaasortaqaarniarneq suleqatigiissutigineqarsinnaammat.

Suliffissaaleqineq

Suliffissaaleqineq 2016/2017 qimerloorutsigu takuneqarsinnaavoq Aasianni, Maniitsumi, Nanortalimmi, Qaqortumi, Tasiilamilu suliffissaaleqisut amerleriarsimasut, malunnarnerpaalluni Aasiaat. Taavalu 2017-imi 2018-imut sanilliullugu Aasianni suliffisarsortut amerleriarsimapput, taamaakkaluartuq Aasianni ilaasortat amerliartorput.

Ataatsimut isigalugu Kujataani suliffissaaleqisut ukiuni taakkunani qaffalaartarlutillu appalaartarput, taamaattoq Narsami suliffissaaleqineq appariartorusaarpoq annikikaluumik. Taamatulli inissittoqarnerani peqqutaanerpaavoq Narsamiit inuit noorarnerat, tassami Narsami ukiuni kingullerni suliffinnik nutaanik pilersitsisoqarsimannigilaq.

Suliffissaaleqineq	Amerlassusaat		Procentinngorlugu	
	2016	2017	2016	2017
Tasiilaq	305	318	24,6	25,0
Nanortalik	95	124	12,6	16,8
Paamiut	98	91	14,1	13,6
Ittoqqortoormiut	25	21	15,2	13,3
Qaanaaq	55	39	18,0	12,9
Narsaq	95	93	13,2	12,6
Kangaatsiaq	62	60	11,9	11,1
Qaqortoq	141	146	9,3	9,6
Qeqertarsuaq	31	31	8,1	7,8
Aasiaat	78	90	5,6	6,4
Maniitsoq	90	91	5,7	5,8
Upernavik	76	66	6,5	5,7
Qasigiannuit	32	28	5,7	5,1
Nuuk	492	418	5,3	4,3
Sisimiut	135	120	4,5	3,9
Uummannaq	57	41	5,1	3,7
Ilulissat	105	82	4,4	3,5

Nunatsinni innuttaasut ikiliartornerat

Ukiuni kingullerni oqallisigineqartut ilagaat nunatsinniik nuuttartut, soorlu Danmark-imut amerliartornerat, kisitsisillu takutippaat ajoraluartumik suli nunatsinniik avammut nuuttartut suli amerliartortut. Naatsorsueqqissaartarfiup kisitsisaatai oqaluttu- arput ullumikkut nunatsinniik nuttarneq taama ingerlaannassappat nunatsinni ullumi innuttaasut 55.877-iniik ukioq 2050-imi 47.759-iinnanngorsimassasut.

Taama ingerlaannartoqassappat nunarput ajornartorsiortorujussuannussaaq, tassa- mi kisitsisit takutippaat nunaqarfiit sukkasuumik inuerukkiartortut. 2017-imilu aam- ma illoqarfinni marluinnarni innuttaasut amerleriarsimapput, tassalu Aasiaat Nuullu, sinneri ikileriarfiunngikkunik taamaaginnartut. Tassami amerliartunnginnatta arlaanni amerleriartoqarsimappat taava pinngitsoorani arlaanni ikileriarartoqarsimassaaq.

Tassa taannaavoq unamminartorujussuannngortussaaq, taamatummi ikiliartuinnassa- gutta suliffeqarfinnik inerisaanissaaq ajornakusoortorujussuannussaaq. Taannaan- naanngitsoq illoqarfinni ataasiakkaani Nunaqarfinnilu ataasiakkaani inerisaanissaaq aammattaaq ajornakusoortorujussuannussaaq.

Tamaattumik nunatsinni ikiliartuinnarnerput illuatungaanut nukiit tamaasa atorlugit saatinniartariaqarparput. Illuatungaanullu sangutissagutsigu takusinnaasarput naapertorlugu tassatuaavoq atugarissaarnerup qaffassarneqarnissaa.

Tassa sorpassuit, inissaqarniarneq, suliffissaqarniarneq, peqqinnisaqarfik il.il. pitsanngorsaavigineqartariaqarlutik, minnerunngitsumillu aningaasarsiat pisissutigineqarsinnaanerat kivinneqartariaqarluni.

Isumaqatigiinniarnert

Ukioq manna isumaqatigiinniarnert aallarnerlugit Royal Arctic Line A/S-imi umiarsua-livilinni sulisut pillugit isumaqatigiinniarnermi ukiunut pingasunut isumaqatigiissuteqarpugut. Tapit ilaat peerlugit katillugit 17,50 kronit akissarsiat qaavinut ilineqarput. Akissarsiat ukiut tamaasa qaffattassapput 2,25 kronimik. Tassunga atatillugu pinngitsoorani sapaatip akunneranut nalunaaquttap akunneri 40 akissarsissutaasassapput. Feriefondi 20 øremik qaffappoq, tassa akiliut 65 øremiik 85 ørinngorluni. Taavalu Socialfondi 10 øremik qaffappoq, tassa akiliut 20 øremiik 30 ørinngorluni.

Nuuk Imeq A/S 5. Februar 2019 ukiunut marlunnut isumaqatigiissuteqarpugut, imalu angusaqarluta: Akissarsiat 2 kroninik ukiut tamaasa qaffassapput. SISA 1%-imik qaffappoq 14%-imiik 15%-inngorluni. Ukiut suliffiusut amerliartortillugit akissarsiat qaffakkiartortarneri 2 kronimik qaffapput, aammalu ukiut tallimat qaffaaffissaq kingulliusoq ukiunut sisamanut appartinneqarpoq.

Avannaa Seafood 26. Februar 2019 isumaqatigiissuteqarpugut ukiunut marlunnut. Akissarsiat 1,50 kroninik qaffattassapput, kiisalu Feriefondimut akiliutit 5 øremik, Socialfondimullu akiliutit 15 øremik qaffapput.

Grønlands Erhverv, GE, tassa sulisitsisut namminersortut peqatigiiffiat, ulluni 18. aamma 19. Marts 2019 isumaqatigiippugut ukiuni sisamani atuuttussamik. Tassani annermik akissarsiat sammivagut aammalu Isumaginninnermut Aningaasaateqarfik qaffaaffigineqarluni. Kiisalu aamma SISA-mut katersineq 20-inik ukiulinneertuunera iluarsiiivaarput 18-inik ukiulinniik katersisussanngorlugit.

Kiisalu Arctic Prime Fisheries 28. Marts 2019 manna ataatsimiinnissaq sioqqullugu suliffeqarfinni isumaqatigiinniarfigisatsinni kingulliusoq, ukiuni pingasuni ingerlasussamik isumaqatigiissuteqarfigaarput.

Taava tassa ukioq manna isumaqatigiinniarfigisassat sinneruttut ukuupput:

- 1) RAL nunaqarfinnut assartuisut kiisalu Sarfaq Ittuk, 14. Aamma 15. Maj 2019.
- 2) KNI A/S, 6. Aamma 7. Maj
- 3) Halibut Greenland A/S, suli ullulerneqangilaq.
- 4) Moderniseringsstyrelsen, suli ullulerneqangilaq.

Siorna 2018-imi Namminersorlutik Oqartussanut isumaqatigiinniarnert aallartitagut februarip 19-ani 2019 atsioqatigiikkatta kiisami naammassipput. Naatsumik oqaatigalugu ukioq ataaseq kinguaattooqqalluta isumaqatigiippugut. Taamaattumik tamanna pillugu aamma ukiunut sisamanut isumaqatigiissuteqarpugut.

Tassalu ukiunut sisamananut isumaqatigiissupput imaappoq 9,35 procent. Kingullermik isumaqatigiinniarnermut sanilliullugut angusarput pitsaanerungaartutut nalilernerqartariaqarpoq, tassami 2014-imi qaffaat 1,11 kr. 2015-imi qaffaat 1,20 kr. 2016-imi qaffaat 1,75 kr. 2017-imi qaffaat 1,58 kr. Massakkullu tassa minnerpaamik 2 kroni qaffaataasassaaq.

Aningaasaateqarfiit

Socialfondi. Ilaquttat qanigisat perulullutik napparsimaneranni aamma / imalunniit toqusoqarsimatillugu ilisaaneranniluunniit akissarsiat pigiinnarlugit ullut 8-it sulingif-feqarsinnaatitaaneq aammalu suliffimmiit akiliunneqarluni angalasinnaatitaanermut tunngasut isumaqatigiissutini allaqqasut Socialfondimut nuunneqarnissaat suliffeqarfinnut maannakkut arlaqalertunut oqaluuseraagut. Tassa Royal Greenland, KNI kiisalu Nuuk Imeq tamarmik kajumipput taamatut aqqissuussisoqarsinnaappat, soorlu Namminersorlutik Oqartussat peqatigalugit.

Taava tassa akuerineqassappat ilaasortat qanigisamik perulullutik napparsimaneranni aamma / imalunniit toqusoqarsimatillugu ilisaaneranniluunniit saaffiginniffigisassaat sulisitsisumiik SIK-p Socialfondianut nuunneqassaaq, uagullu sullillutigit.

Qaammarsaanermut Ilinniartitaanermullu Aningaasaateqarfik

Malittarisassat naapertorlugit pisortat siulersuisunut ilaasortassanik pingasunik toqqaassapput. Siulersuisullu 2018-imi apriliimi ataatsimiinnerminni aaliangerput kommunit allaffigineqassasut siulersuisunut ilaasortassanik marlunnik toqqaqqullugit.

SIK taamaallaat Kommuneqarfik Sermersuumit akissuteqarfigineqarpoq, kommunili siulersuisunut ilaasortassamik aalajangersimasumik toqqaqaganngilaq. Taamaattumik oktobarip 16-iani siulersuisut ataatsimiinnerminni aaliangerput kommunit allaffigeqqinneqassasut kommunit siulersuisuni sinniisorisassaannik marlunnik toqqaqqullugit. Tamatumanga tunngatillugu siulersuisut aalajangerput saaffiginnissut akineqanngippat Inger Larsen kommunit sinnerlugit siulersuisunut ilaasortatut ingerlaannassa-soq. Kisiannili kommunit akissuteqarput oqarlutik namminneq ilaasortaataqarniartik, taamalu Inger Larsen siulersuisuni ilaasortaaginnarsinnaajunnaarpoq.

Feriefondi

Apriliimi 2018-imi ataatsimiinnermi aningaasaateqarfiup siulittaasuata saqqummiuppaa Danmarkip saniatigut nunanut allanuttaaq angalanissamik toqqaasoqarsinnaalernissaanik siunnersuut. Siunnersuut taanna siulittaasoq isumaqatigalugu kinguartinneqarpoq, 2019-imilu upernaakkut ataatsimiinnissami oqaluuserineqassalluni.

Siulersuisut ippassaq ataatsimiipput, tassungalu tunngasumik Aningaasaateqarfiup siulittaasua ilisimatitsissuteqarumaarpoq.

Barselsfond

Pilersaarutaavoq Barselsfond nunatsinni Danmarkimisuulli pilersinneqassasoq. Maanakkut isumaqatigiissutigut aallaavigalugit tassa ilinniagaqarsimasut sapaatip akunneri 18-it aningaasarsiatik piginnartarpaat, sinnerilu kommuuniminngaanniit pissarsiarsarlugit, tassa imaappoq nikingassut sapaatip akunnerinut 32-inut.

Pisoq kingulleq tassaavoq Barselfondimut pilersitsinissamut inatsit piareerpoq, tassalu inatsisartunut ukiamut akuerisassanngorlugu saqqummiunneqassalluni.

Suliffeerunnermi ikiorsiissutini ajornartorsiutaasartooq aqqiiviginiarneqarsimavoq, tassa kingumut kisitsisnermi aningaasat tigusartakkat milliartortarneri, aammalu naartu-
nermi qitornavissiarthaarnermilu kisitseriaaseq imatut aqqivigineqarsimavoq napparsimasimagaanni, aalisakkerivinniik angerlartitaasimagaanni, tassani pineqarlutik sulissaaleqineq silarlunneq, feriarneq, ilinniaqqinneq – tassa taakkunani pineqartuni tiimit kisinneranni ilanngaatigineqassanngillat. Tamannalu assut pitsanngoriaataavoq.

Kiisalu aningaasarsiat minnerpaamik 80 procentiat tunniunneqartassaaq. Kisianni soorlu 40 tiimersimaguni 40 tiiminut tunniunneqassapput. Aamma maanna imatut aqqinneqarpoq sulisitsisut ernisunut meerarsiarthaartunullu aningaasarsiaqartitsisapput, taavalu aningaasartuutimi 80 procentiat Barselsfondimiik utertittassavaat. Tassa imaappoq sulisitsisut 20 procentia aningaasartuutigisassavaat.

Unilu erseqqissaatigineqassaaq Barselsfond una privaatinut taamaallaat atuutissamat. Uagut kissaatigisimagaluarparput ataatsimoorussamik pisortanut privaatinullu aningaasaateqafiliortoqassasoq.

Suliffeerunnermi ikiorsiissutit

Suliffeerunnerup nalaani ikiorsiissutit aqqiivigineqarnissaat tassa malersortuarsinnarpara, tamannalu pillugu Sulisoqarnermut Naalakkersuisoq Erik Jensen ataatsimeeqatigaarput paasiniallugu suliaq tamanna sumut killinnersoq.

Pisut kingullit uaniipput. Maannakkut Partii Siumut Inatsisartunut oqaluuserisassanngortitsimmat suliffeerunnerup nalaani ikiorsiissutit qangatut aqqiivigineqarnissaat siunertarlugu, tassa kikkut tamarmik pisinnaangorlugit.

Praktikkerfissaaleqineq / praktikkerfissat

Maannakkut tassa uunga killippugut suliffeqarfiit nalunaarsorsinnaasagut tamaasa nunatsinniittut nalunaarsorpagut, taavalu immikkoortortqarfinnut nassiuppagut ersarissumik paaserusullugu suliffeqarfiit allattorsimasagut suli ingerlanersut.

Taakkulu tassa inissilluarutsigit sulinerup immikkoortuata aappa aallartissaaq, tassalu suliffeqarfiit attavigiortorneqassapput paasiniaaffigalugit praktikkertoqarnersut, Praktikkertoqangippatalu sooq parktikkertoqanginnersut paasiniassallugit, kiisalu aamma paasissallugu praktikkerfissatut akuerineqarsimanersut, akuerineqarsimanngippatalu sooq akuerineqarsimannginnersut.

Royal Greenland A/S

Fabrikkini sulisut aalaakkaanusumik sulisorinissaat siunertaralugu suliniutiminnik saqqummiiviginiarluta Royal Greenland ataatsimeeqatiserisimavaatigut. Tamatuma kingorna pikkorissarnerit Qasigianguani sulisunut 60-inut ingerlanneqarput Royal Greenland suliffeqarfik pillugu aamma SIK pingaarnertut isumaqatigiissutit pillugit.

Royal Greenland nunatsinnut, taamalu inuiaqatigiinnut qanoq pingaaruteqartigisumik inissisimanersooq ilanngullugu pikkorissaatigeqqullugu kaammattuutigaarput, tassami tulluusimaarutigisussaavarput inuiaqatigiit suliffeqarfiuteqaratta Royal Greenlandit uttumik, taanna suliffissaqartitsiinnanngilaq, aalisartut tunisiffigisarpaat aamma, kiisalu Landskarsimut sinneqartoorutinik isaatitsisuulluni, inuiaqatigiinnut iluaqutaasumik.

Tamatuma saniatigut ukiorparujuit sinnattugarisarput, tassalu Royal Greenlandip fabriikkiini sulisut sinniisaannik ataatsikkut pikkorissartitsinissaaq siunnersuutigaarput, siunniupparpullu ukioq manna aamma tamanna ingerlanniarlugu.

Taavalu aamma ataavarnerusumik ukioq kaajallallugu tulaassuineq fabrikkinit tamanut ingerlanneqartuuppat sulisut ukioq kaajallallugu sulisinneqarnissaannik pilersaarusernermut iluaqutaassangaluarpoq. Tamanna anguneqarsinnaavoq aalisartut inuttut ataasiakkaarlugit pisassinneqartartuuppata, taamami aalisartut ataasiakkaat pisassinneqartalertuugunik eqqissillutik pisassamik nungunnissaannut aalisarusaartassangaluarput paggatiinnaq pinnatik.

Aalisakkanik tunisassiornermik Nunatsinni ilinniarfeqanginnerput aamma ilanngullugu eqqaavarput, tassami aningaasarsiutituarput aalisagaq pillugu ilinniarfeqartuuppat inuiaqatigiinnut tamanut iluaqutaasussaavoq, aammalu aalisakkanik tunisassiornermik ilinniarfeqartuuppat sulisunut isertitatigut kivitseqataasussaalluni.

Royal Greenlandip assut kakkaffigisimavaa avammut nipitoorujussuarmik suartassaluni sulisussaaleqillutik allaat Kina-miik tusaaneqarsinnaasumik, tamatumalu kingunerisaanik tassa sinerissami illoraarsoorannguagut arlallit sullisilersimapput.

Aanali akueriuminaattoq. Taamatut suaartakutsooriarlutik sulisartut aaliasakkerivinniik maanaannaq angerlarteqattaalerpaat, tamannalu soorunami sulisunit SIK-miillu paasiuminaatsipparput. Tassa ilaatigut Ilulissani sulisut 55-it decembarimi maannaanarsuaq angerlartiinnarneqarput. Tamannalu pillugu arlaleriarluta uparuarsimavagut.

Kiisalu aamma alisakkat pitsaassusaat aallaavigalugit akilerneqartarnissamik aqqis-suussineq nunatsinni aamma pisariaqalertoq. Tassanilu aamma pingaaruteqarpoq aalisagaq qaqitaq pitsaassusiligaariissasoq tunisassiorfimmumut eqqunneqannginnermini, tassa aalisakkat qassutinik pisarineqartartut aserupallattarmata. Aalisakkat pitsaassusaannik nalilersuinermini qassutinik pisat ilaanngilluinnartariaqaralarput. Qassutinik aalisarneq uagut aaliangiissaguttaa nunatsinni inerteqqutaasariaqaralarpoq.

Naggasiut

Isumaqarpugut piffissanngortoq ilutsinni eqqartussallugu qanoq ililluta tamatta atugarissaarnerulersinnaanersugut. Tassami maannakkut innuttaasunit aammalu politikerit ilaannit tusartuaannarpugut oqariartortunik „illoqarfimmi uani inerisaaniarpugut, siuarsaaniarpugut, maani inoqarnerulernissarput anguniarlugu“.

Taavalu aamma 2030-mi Nuuk 30.000-inik inoqalersimassasoq anguniarlugu Kommuneqarfik Sermersooq oqariartorpoq. Illuatungaagullu aamma taakku oqariartorput Naalakkersuisut sulinerusariaqartut kommunini allani illoqarfiit inerisarnissaannut.

Tassanilu tassa allunaasaq kittorartarpoq. Mannakkut ajuusaarnaraluartumik suli nunatsinni innuttaasut ikiliartorpuq, tamannalumi imminermini assut ernumanarpoq. Tassami kommunit ilaata ilungersorluni inoqarnerulernissani anguppagu taava pingitsoorani kommune alla inukinnerulersimassaaq. Nunarpummi ataatsimut isigalugu amerliartunngilagut. Imaappoq inuiannuguit taakkumininnguit kommunit tamarmik pilernguppaat inerisaaniarlutik innuttatillu amerlanerulersinniarlugit.

Taavami qanoq iliussaagut immitsinnut arsaartuuteqattaaginnarata nunarput ataasiu-
soq piorsarniassagutsigu? Tassami assersuutigalugu Avannaata Kommuniani Ilulissat
inoqarnerulersimappata, taava illoqarfiit arlaat inukinnerulersimassaaq.

Aanami piviusoq: Maani nunami ikiliartorpugut. 2009-mit 2018-imut 316-inik iki-
leriarsimavugut, naak 2017-imit 2018-imut 17-inik amerlerialaarsimangaluarluta.

Aamma inunngortut toqusunit 360-inik amerlanerusimapput, tamannalu soorunami
qujanarlunilu nuannaarutissaavoq. Uanili ajoraluartumik ajutumeerpugut: Nunatsin-
niit aallartut nunatsinnut tikittuniit 450-inik amerlanerusimapput. Tassanilu imaan-
naanngitsumik suliassaqarpugut. Amerliartoqqilissagutta maani nunatsinneereersut
sapinggisamik „aallartinnaaversaartariaqarpavut“. Tassaniipporlu suliassaq anner-
tooq. Qanoq iliorluta nunaqqatitta nunanut allanut nuunnginnissaat angussavarput?

Aallararnermut pequtaasutut oqaatigineqartartut arlaliupput: Nunatsinni inissaqar-
tineqannginnatta – suliffissaqannginneq – socialimit ikiorneqarneq naammaginan-
ngilaq – peqqinnissaqarfik ajormat – soraarninngorluni Danmarkimi pissarsiassat an-
nertunerupput il.il. Tamarmik atugarissaarnerunissartik tunngavilersuutigisarpaat.

Aamma sulisut suliffeqarfinni aalaakkaannginnerat qanoq iliuseqarfigineqarluinnar-
tariaqarpoq. Tamanna ilaatigut sulisut namminneq pilersitaraat, ilaatigullu sulisitsisut
pilersitaralugu. Fabrikkit aalaakkaasumik ingerlatinngit taamatut aamma ingerlajuas-
saagut. Taamaattumik nunarput ataatsimut isigalugu tunisassiorfinnut tunisassiassa-
nik pilersuiarnissaq aamma soqutigisarilluinnartariaqarparput.

Isumaqarpugut piffissanngortoq ammasumik aporfilersuinata tamatta atugarissaar-
nerulernissarput anguniarlugu qanoq iliussanerluta oqaluuserissallutigu.

Kisitsisit piviusut imaapput: Nunatta karsiata kaaviiartitaanit 7 milliardiusunit Dan-
markimit tapiissutit 3,5 milliardiusunit peerneqassappata, taava maannakkut innut-
taasut 56.000-iusut qaavatigut suli allat inuit 40.000-init ikinnerunngitsut sulillutillu
akileraartariaqarput. Imaluunniit qinersinnaavarput taakkuinnaassagutta akileraaru-
tivut 90 procentinut qaffassallutigut.

Aamma kisitsisit allat piviusut imaapput: Namminersorlutik Oqartussani kommuninilu aningasarsiaritinneqartartut 2,7 milliarduupput. Nunattalu nammineq kaaviiartitai taamaallaat 3 milliarduullutik, Danmarkimit tapiissutigineqartartut ilanngunnagit.

Maannakkut nunatsinni marlunnik angisuunik mittarfittaartoqalerpoq, tassa Nuummi Ilulissanilu. Qularutissaanngitsoq aana: Tamatuma kingunerisaanik illoqarfinnut taak-kununnga marlunnut nutserneq annerulissaaq.

Taamaattumik aamma tupinnangilaq Qeqqata Kommunian ernumammat. Ilami mit-tarfissuit taakku marluk ammarpata Air Greenland pissutissaqavinngikkuni Kangerlus-suarmut minnavianngilaq. Taava maannakkut Kangerlussuarmi inuit 500-t sussappat? Sumut nuussappat? Sumi suliffittaassappat? Immaqa Nuummi suliffittaarsinnaagalu-arput. Kisianni sumi ineqassappat? Tassami Nuummi inissaaleqineq annertoqaaq, maannakkullu Nuummi inissiat akii amilaarnaannartumik akitsoriartorput.

Taamaatumik ila nunarput ataatsimut tamaat isigalugu inerisasooqarnissaa piffissan-ngunnginnerpa? Ukiut 30-t qaangiuppata nunarput ataatsimut isigalugu qanoq isikko-qartinnissaa takorloorparput? Ikiliartuinnassaguttalu qanoq iliussaagut?

Aanami qularnanngitsoq: Sattaaserluta qanorlu iliuuseqarata pisut isiginngitsuusaa-ginnarlugit qanoq iliuuseqanngikkutta, immaqa taava illoqarfiit marluk pingasut kisi-mik ajugaassapput. Takorloorsinnaavarput sorliit. Pinngitsooratik Nuuk Ilulissallu – immaqalu Sisimiut illoqarfilluunniit alla. Sinneri ammuinnaq ammuinnaq.

Kommuneqarfik Sermersooq pilersaarutiminik iluatsitsissappat, tassa ukioq 2030-mi Nuummi 30.000-inngussappata, taava sinerissami taamaallaat 25.000-it najugaqaler-simassapput.

Ataani assersuutaannaagalarpoq – kisianni Kommuneqarfik Sermersuup anguniakka-ni iluatsissappagu, allatullu qanoq iliuuseqartoqanngippat, taava illoqarfinni allani nu-naqarfiinilu inoqassutsip 2030-mi qanoq isikkoqarsinnaajumaarneranik tikkuussivoq, apeqqutaavorlu: Illumut pissutsit taamaassinnaanerat kissaatiginerippat?

	2019	Ikileriaat	2030
Nanortalik	1.659	-1.200	459
Qaqortoq	3.154	-1.000	2.154
Narsaq	1.629	-1.100	529
Paamiut	1.420	-1.100	320
Nuuk	18.221	11.779	30.000
Maniitsoq	3.176	-900	2.276
Sisimiut	6.233	-1.100	5.133
Kangaatsiaq	1.217	-579	638
Aasiaat	3.338	-1.200	2.138
Qasigiannugit	1.161	-700	461
Ilulissat	4.873	500	5.373
Qeqertarsuaq	871	-600	271
uummannaq	2.212	-700	1.512
Upernavik	2.686	-700	1.986
Qaanaaq	751	-500	251
Tasiilaq	2.949	-700	2.249
Ittoqqortoormiut	356	-200	156

Uteqqillugu apequtigeqqissavarput: Ilumut taamaamat piffissanngunnginnerpoq nunatta siunissaa aammalu uagut tamatta atugarissaarnerulernissarput anguniarlugu ukioq 2030-mi nunarput qanoq isikkoqassanersoq oqallisigissallugu?

Maannakkummi Nuummut katersuunneq sukkasoorujussuarmik ingerlavoq. Tamanna piumagaanni isiginngitsuusaaginnarneqarsinnaavoq, akuerlugulu. Imaluunniit periarfissap aapparisinnaasaa, tassa nunatta siamasissumik tamarmi inoqarnissaa, suli ilumut soqutiginerlugu oqallisigisinnaavarput. Tamannamiuna nunatsinni innuttaasunut oqartussaasunullu iluamik oqallisissanngortikkusukkipput.

Taamaattumik sineriammi inerisaaniarta: Avannaani, Qeqqani, Kujataani Tunumilu.

Tassa nunatsinni inuit ikiliartornerat ernumanartorujussuartut isigaarput. Tassami taamatut ingerlaannassagutta maani nunatsinni sumiiffiit ilaanni sulisussaaleqineq suli annertuseriaannaavoq. Aamma utoqqartatsinnut pilersuisussat ikiliartuinnartilugit tassuuna aamma ajornartorsiuteqalissaagut. Akileraartartullu ikiliartortillugit aamma aningaasat isumaginninnermut, peqqinnissaqarfimmut, atuarfeqarfimmut il.il. atugassat soorunami ikiliartulissapput.

Ataatsimiilluarisi!